

Rusya’da Ekim Devrimi’nde *Pravda* Gazetesinin Oynadığı Rol ve Devrim Sayısının İçerik Analizi

Yavuz Ercan GÜL¹
Cevit YAVUZ²

Öz

1917 Ekim Devrimi’nin teorik altyapısını oluşturan *Pravda* gazetesi V. İ. Lenin’in baş editörlüğünde özellikle Şubat ve Ekim olmak üzere iki devrim arasında kamuoyu oluşturmada çok önemli bir rol oynamıştır. Lenin ve Stalin Komünizmin temellerini bu gazete üzerinden atmıştır. Özellikle çalışmamızda ele aldığımız *Pravda* gazetesinin devrim sayısı, bu noktada çok büyük bir öneme sahiptir. Çünkü gazetenin çıkmış olduğu günden bir gün sonra “Ekim Devrimi” gerçekleşmiştir. Şubat ayından Ekim ayına kadar yavaş yavaş gelişen Sosyalist Ekim Devrimi faaliyetleri 24 Ekim tarihinde en ileri düzeye çıkmıştır. Bütün bu çalışmaları, propagandaları ve devrim faaliyetlerini, 24 Ekim tarihli *Pravda* gazetesi satırları arasında barındırmaktadır. Çalışmamızda betimleme tekniğiyle devrimin gelişimi ve *Pravda* gazetesinin üstlendiği misyon anlatılırken, yine *Pravda* gazetesinin devrim sayısının içerik analizi yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: *Şubat Devrimi, Ekim Devrimi, Sosyalizm, Pravda gazetesi, Petrograd Şehri.*

¹ Kırgız-Türk Manas Üniversitesi İletişim Fakültesi Doktora Öğrencisi, ydidim@gmail.com

² Doç. Dr., Ordu Üniversitesi Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu, yavuzcavit@hotmail.com

Content Analysis of Role Played Issue of the Newspaper *Pravda* and Revolution in Russia in the October Revolution

Abstract

The *Pravda* newspaper under the editorship of V.I. Lenin, which formed theoretical basis of Russian Revolution (October revolution) 1917, played significant role in the establishment of public opinion regarding the period of two: February and October revolutions. Lenin and Stalin laid down the foundation of Communism basing on the said newspaper. The number of revolutions noted in the newspaper *Pravda*, which was studied in this research, bears great significance, because the “October Revolution” was brought into action on the following day after the newspaper was issued. The Socialist October Revolution activities that were expanding gradually until October reached the peak on the 24th of October. All those activities, propagandas and revolution actions were reflected in the lines of *Pravda* newspaper dated October 24. In this research descriptive method was used to study the expansion of the revolution and the number of *Pravda* newspaper dated October 24 was examined by the means of rhetorical analysis technique.

Keywords: *February Revolution, October Revolution, Socialism, the newspaper Pravda, Petrograd city.*

1. Giriş

“Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin”
(Pravda)

Bir ülkenin gazeteleri o ülkenin neredeyse bütün kurumları, kültürü, siyasi yapısı, ekonomik durumu, demokratikliği, özgürlüğü kısacası her şeyi ile doğrudan alakalı olduğundan, bir gazetenin sayfaları arasında o ülke ile ilgili birçok bilgiye ulaşmak mümkündür. Her türlü bilgiyi satırları arasında barındıran gazeteler, radyo ve televizyonun icadına kadar çok önemli roller üstlenmişlerdir. Gazeteler vasıtasıyla ideolojiler yayılmış, egemen güçler kendilerini haklı göstermek ve taraftar toplamak için gazeteleri kullanmışlardır. Ancak radyonun icadıyla bu görevi adeta radyolar üstlenerek özellikle I. Dünya Savaşından sonra, uluslararası radyo yayıncılığı vasıtasıyla büyük devletler radyoyu bir savaş aracı olarak kullanmaya başlamışlardır.³ II. Dünya Savaşı'na doğru ise bütün devletler propagandanın savaşın kaderini tayin etmedeki önemli rolünün farkına varmışlardır. Radyo, savaşlarda devletlerin kitlelere ulaşmasında etkin bir rol üstlenmesinin yanında, SSCB'de Sovyet hayat tarzının ve komünist halk eğitiminin de vazgeçilmezi olmuştur.⁴ Televizyonun icadıyla da bu görev görsel medya aracılığıyla yapılmaya başlanmıştır. SSCB hem yazılı basını hem işitsel medyayı hem de görsel medyayı halka kendi ideolojisini benimsetmek için⁵ propaganda maksatlı kullanmıştır. Ancak gazeteler SSCB'nin ilk kuruluşunda alternatifinin bulunmaması sebebiyle başat rolü oynamış ve Ekim Devriminin teorik temelleri gazeteler aracılığıyla atılmıştır.

Bu dönemdeki basında aktif olarak yazılar yazan Rus yazarlar; Lomonosov, Fonvizin, Novikov, Radişev, Krılov, Puşkin, Belinskiy, Gertsen, Çernişevskiy, Dobrolubov, Nekrasov, Saltıkov, Şedrin, Gleb Uspenskiy, Gorkiy'dir. Lenin bu dönemde basınla yakın ilişki içerisindedir. Lenin, Bolşevik basınıni yöneten, düzenleyen ve parti yayınlarının birinci editörü olan kişidir.⁶ Lenin'den habersiz hiç kimsenin bir

³ Зулицман Рудольф, Пропаганда Как Оружие В Войне, Полигон, Москва, 1996, ст. 3.

⁴ Радиовещание и телевидение <http://www.welcome.kg/ru/kyrgyzstan/society/kiuyj/> Erişim: 05.04.2014.

⁵ Gül Yavuz Ercan, “SSCB’de Televizyon Yayıncılığının Gelişimi”, *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi Uhive*, (Ocak / Şubat / Mart - Kış Dönemi 2014) s.129.

⁶ Западава А.В. М., История русской журналистики XVIII-XIX веков, Высшая школа, 1973, стр. 1.

haber çıkarması mümkün değildir. Bundan dolayı Rusya basın tarihi, Lenin ismiyle ve takipçileriyle doğrudan ilişkilidir.

Rusya’da Sosyalist İşçi Hareketinin basın tarihini anlamak için daha gerilere gitmek gerekmektedir. Çeşitli dönemlerden geçen Sosyalist fikirler Rusya’da 20. yüzyılın başlarında uygulamaya geçme imkânı bulmuştur. Sosyalist basın 1917 yılındaki halkın desteğiyle Menşevik ve Bolşeviklerin, Çar II. Nikolay’a karşı yapmış oldukları “Şubat Devrimi” ile daha aktif olarak harekete geçmiştir. Sosyalist basının geçirdiği etapları “V. İ. Lenin şu şekilde özetlemektedir:

“Rusya’da işçi basın tarihi, demokrasi ve sosyalist hareketlerin tarihiyle çok yakından alakalıdır. Bundan dolayı bağımsızlık hareketlerinin sadece ana etaplarını bilmekle, işçi basınının doğuşunun neden böyle bir yol takip etmiş olduğunu, neden başka yollarla gelişmemiş olduğunu anlayabiliriz.

Rusya’da bağımsızlık hareketleri, Rus halkının üç ana sınıfıyla alakalı üç ana dönem yaşamıştır. Bunlar:

1. *Soylular dönemi yaklaşık 1825’ten 1861’e kadar*
2. *Burjuva-demokratik dönemi yaklaşık 1861’den 1895’e kadar*
3. *İşçi (proletar) dönemi 1895’ten günümüze kadar.”⁷*

Lenin’in de bahsettiği üçüncü etap olan ‘İşçi Dönemi’nde en etkili rolü üstlenen gazete *Pravda* gazetesi olmuştur. Şubat Devrimi’nden sonra gazetenin baş editörlüğüne V. İ. Lenin getirilmiştir. Halkı Sosyalist Devrim’e hazırlamak amacıyla çok sayıda makaleler yazan Lenin, bu makaleleri *Pravda* gazetesi ile halka ulaştırmıştır. Adeta Ekim Devrimi’nin teorik tarafı olan *Pravda* gazetesi, Komünizm ve Marksizm’in propaganda aracı olarak kullanılmıştır. Halk bu gazetenin sayfaları arasında kendisini bularak, Bolşeviklerin yapmış oldukları Ekim Devrimi’nin meşruiyetini yine bu gazete sayesinde kabullenmiştir.

Bu dönemde *Pravda* gazetesinin 1917 yılı Ekim ayındaki Sosyalist Devrim’in meydana gelmesinde üstlenmiş olduğu misyon ve oy-

⁷ Ленин Владимир Илич, Полное Собрание Сочинений, Изд. 5, т. 25, Издательство Политической Литературы Москва, 1969, стр. 93.

nadığı rol araştırma konusu halini almıştır. Araştırmamızın sorunsalı ve amacını da bu konu oluşturmaktadır.

Çalışmamızda, Şubat ve Ekim devrimleri betimleyici bir yöntemle anlatılmaya çalışılmış, *Pravda* ya da bu dönemdeki adı *Raboçiy Put* olan gazetenin iki devrim arasındaki yaklaşımları ele alınmış olup ayrıca *Pravda* gazetesinin 24 Ekim 1917 tarihli devrim sayısının içerik analizi yapılmıştır.

2. Şubat Devrimi'nden Ekim Devrimi'ne

I. Dünya Savaşı Rusya'da halkın maddi ve manevi olarak perişan bir duruma düşmesine sebep olmuştur. Her yerde isyanlar baş göstermiş, fabrikalarda işçiler greve başlamıştır. 1916'nın sonlarına gelindiğinde politik ve sosyo-ekonomik reform isteyen bütün sınıflar ve halk tabakaları bu isyana destek vermişlerdir. Çar II. Nikolay'ın elinde, reformlar yaparak daha barışçıl ve demokratik adımları atmasıyla bu isyanı durdurabilecek ve monarşiyi devam ettirebilecek bir fırsat varken, “geliyorum” diye bağırın devrimin ayak seslerini duymazdan ve görmezden gelmiştir.⁸ Hükümet içerisindeki muhaliflerin de bu ayaklanmaya destek vermesiyle olaylar kontrolden çıkmaya başlamış, ancak Çar II. Nikolay durumun ciddiyetini hala sezememiştir.

1917 yılında Şubat ayının ortalarına doğru Rusya'nın büyük şehirlerinde örneğin Petrograd'ta, ekmek yetersizliğinden, fiyatların hızla yükselmesinden ve çeşitli spekülasyonlardan dolayı 90 bin kadar kişi toplanmıştır. 18 Şubat'ta Putilovski fabrikasının kapanmasıyla işçiler de bu kalabalığa katılarak olayların büyümesine neden olmuşlardır. Halk 23 Şubat kadınlar gününde erkek ve kadın herkes sokaklara dökülerek “ekmek”, “kahrolsun savaş”, “kahrolsun otokrasi” diye bağırmağa başlamış, Çar kalabalığının üzerine askeri kuvveti yollamışsa da askerler halka ateş açmaya yanaşmamıştır. Ancak 26 Şubat'ta polis, halktan 150 kişiyi öldürmüş,⁹ fakat buna karşın askerden de polise tepki gelmiş, polis ve asker arasında silahlı çatışma çıkmıştır.

⁸ Февральская Революция, 2014, <http://diletant.ru/articles/46465/> Erişim: 16.02.2015.

⁹ А.С. Орлов, В.А. Георгиев, Н.Г.Георгиева, Т.А.Сивохина, История России, Московский Государственный Университет Им. М.В. Ломоносова Издание Третье, Переработанное И Дополненное, 2006, стр. 330.

Şubat Devrimi'nin meydana geldiği bu dönemde adı *Raboçiy Put* (işçi yolu)¹⁰ olan *Pravda* gazetesinde, RCDRP Merkez Komitesi'nin 28 Şubat 1917'de yayınlamış olduğu manifesto şu şekilde yer almıştır.

*“İşçi yoldaşlar, asker yoldaşlar, çiftçi yoldaşlar, Pravda gazetesini okuyan ve destekleyen herkes gazeteyi eski bir arkadaş olarak karşılamaktadır. Ve yeni arkadaşlar onu karşılamaya çıkmaktadırlar. İşçi gazetesi Pravda otokratik rejimin zor zamanlarında devrimci işçi sınıfının yayın organı olmuştur. İşçi gazetesi Pravda işçi sınıfına devrim zamanında ve bağımsızlık zamanında hizmet etmektedir.”*¹¹

Çarlık hükümeti politika üretmez hale gelmiş, ekonomi felç olmuş ve fabrikalar ardi ardına kapanmıştır. Yalnızca Mayıs ve Temmuz ayları arasında yaklaşık 439 fabrika kapanmıştır.¹² Her yerde grevler baş göstermiş ve isyanlar başlamıştır. İşin ciddiyetini anlayan Çar II. Nikolay, her kesimden halk kitlelerinin katılımıyla meydana gelen bu başkaldırı neticesinde, Petrograd'dan kaçmak zorunda kalmış, böylelikle devrim gerçekleşmiş ve geçici hükümet kurulmuştur.

Bu isyan, ülke idarecilerinin de yani elit kesimin katılımı ile “Burjuva”, halkın her tabakasının katılımıyla da “Demokratik” adını alarak “Burjuva-Demokratik Devrimi” adıyla tarihe geçmiştir.

Şubat Devrimi gerçekleşmiş ancak sıkıntılar devam etmiştir. Zira kurulan geçici hükümette yönetimde Menşevikler¹³ söz sahibi olmuşlar ve monarşi tarzı bir idare sergilemişlerdir. Bu durum Bolşevikleri ve özellikle V. İ. Lenin'i oldukça rahatsız etmiştir. Yani bir cihette devrim henüz tamamlanmamıştır.

Şubat Devrimi'nden hemen sonra Lenin bir karşı devrim hazırlığına başlamış, bu gelecek karşı devrimin alt yapısını oluşturmak için de

¹⁰ RSDRP Petersburg Komitesi'nin yayın organı olarak çıkmaya başladıktan sonra gazetenin adı *Raboçiy Put* (işçi yolu) iken, *Pravda* (hakikat) olarak değiştirilmiştir.

¹¹ Русская литература и фольклор, Правда, фундаментальная электронная библиотека, <http://feb-web.ru/feb/periodic/pp0-abc/pp2/pp2-2612.htm>, Erişim: 10.04.2014.

¹² Sadıkov Ramin, “Şubat Devriminden Sonra Rusya'da İktidar Mücadelesi: Ekim Devrimi'ne Giden Yol” *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi* Cilt: 29 Sayı:48, (2010), s. 102.

¹³ 1903 yılında düzenlenen “Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi”nin II. Kongresinde V.İ. Lenin ve Julius Martov arasında yeni kurulmakta olan partinin üyelik tanımı üzerine başlayan görüş ayrılığı sonucu yaşanan ayrışmada iki taraf ortaya çıkmıştır. Birincisi Menşevikler (azınlıklar), ikincisi ise Bolşevikler (Çoğunluklar).

Pravda gazetesini kullanmıştır. Sürekli makaleler yayınlayarak Menşeviklerin işçi devrimi ruhundan çok uzak olduklarını anlatmaya çalışmıştır. Nisan ayından, Ekim ayına kadar V. İ. Lenin'in devrim stratejisi taraf kazanma ve karşı devrimin fikri temellerini oluşturma şeklinde devam etmiştir. Bu dönemde Lenin askerlerin ve işçilerin desteğini almıştır.

1917 yılında 10-16 Ekim tarihleri arasında RSDRP Merkez Komitesi, tarihi toplantılarında her türlü devrim hazırlığı çalışmalarının başlatılması kararını almış, geçici devrim merkezi belirlenmiştir. Devrim merkezi üyeleri aynı zamanda askeri devrim komitesi üyeleri de olan İ. V. Stalin, Sverdlov, Bubnov, Dzerjinskiy ve Uritski olmuştur. 24 Ekim 1917'de Smolno'daki RSDRP Merkez Komitesi'nin toplantısında çok önemli bir karar alınarak ayaklanmanın yöntemi silahlanma ve saldırma olarak belirlenmiştir. Bunu takiben Petrograd Askeri İşçi Komitesi işçileri, askerleri ve denizcileri karşı devrime çağırmıştır. V. İ. Lenin'in önderliğinde gelişen karşı devrim hareketi 25 Ekim 1917 tarihinde Kış Sarayı'nın ve fabrikaların kuşatılması ile devam etmiş ve nihayet 26 Ekim 1917 akşamı Kış Sarayı ele geçirilmiş ve bakanlar teslim olmuşlardır. Karşı devrim hareketine sadece Ruslar değil Romanya'dan, Amerika'dan vb. ülkelerden katılanlar olmuştur. Nitekim 12 Ekim 1917'de Bolşevikler tarafından yapılan toplantıya Amerika Sosyalist İşçileri adına Albert R. Williams selam göndererek Rus devriminin başarıya ulaşacağı düşüncesini dile getirmiştir. 24 Ekim 1917'de ise Bolşevik Merkez Komitesi'nin gazetesi olan *Raboçiy Put (Pravda)*'da Lenin "Açık Mektup" adıyla bir yazı yayınlayarak Williams'ın düşüncelerine ve selamına karşı memnuniyetini dile getiren bir gönderme bulunmuştur.¹⁴

Bu dönem, *Pravda* gazetesinin en etkin rol oynadığı ve Lenin'in makalelerini tüm ülkeye yaydığı dönemdir. Ekim Devrimi'ne ortam hazırlamak için Bolşevikler Lenin liderliğinde bu gazete üzerinden halka ve işçilere seslenmişler ve başarılı olmuşlardır. Nitekim Lenin'in Petrograd'da başlattığı gösterilere asker sınıfından birçok rütbelinin de katılımı bunu kanıtlar niteliktedir.

¹⁴ Малого Виталий Владимирович, Октябрьские События 1917 Г. В России, и Их Сущность, Оценка и Влияние На Развитие Политических Процессов В Мире, Киевский Национальный Экономический Университет, Политическая История Специальность, Киев, 1999, стр. 3.

Şubat Devrimi ile Ekim Devrimi arasındaki olayları iki etapta incelemek mümkündür. Birinci etapta (Mart-Temmuz 1917) iki iktidar ortaya çıkmıştır. Geçici hükümet Ptrograd'daki daha radikal bir pozisyonda olan ve arkasında geniş halk kitlelerini bulunduran "Petrograd Sovyeti"ne her kararını bildirmek ve onay almak zorunda kalmıştır. İkinci etapta ise (Temmuz-25 Ekim 1917), liberal burjuva koalisyonu tarzında ılımlı sosyalistler olan Menşevikler ile birlikte tek hükümet kurulmuştur. Ancak bu hükümet askeri diktatörlük kurmaya kalkınca Bolşevikler ayaklanmışlardır. Bolşevikler "bütün iktidar Sovyetlere" sloganıyla halkı Petersburg'da ayaklanmaya çağırmıştır. Ülkenin çoğu kesimi bu ayaklanmayı desteklemiştir.¹⁵

3. *Pravda (Raboçiy Put) Gazetesi*

İlk sayısı 5 Mayıs 1912 yılında yayınlanan Pravda Gazetesi bu vakitlerde henüz RCDRP¹⁶ Merkez Komisyonu'nun resmi yayın organı değildir. Çünkü bu dönemde basın-yayın organları, SSCB henüz kurulmadığı için burjuvaların kontrolü altında yayın yapmışlardır.

Şubat Devrimi'nden hemen sonra 18 Mart 1917 tarihinden itibaren, RSDRP Petersburg Komitesi'nin yayın organı olarak çıkmaya başlayan Pravda Gazetesi'nin Editörlüğüne K. S. Eremeev, M. İ. Kalinin, V. M. Molotov ve M. S. Olminskiy getirilmiştir. Daha sonra yayın kurulu içerisine sürgünden dönen İ. V. Stalin alınmış, devamında 5 Nisan'da yurt dışından yeni dönmüş olan V. İ. Lenin baş editörlüğüne getirilmiş ve gazete yönetimi bundan sonra Lenin'in liderliğinde devam etmiştir. Gazetenin editöryal sekreteri olarak da Sosyalist işçi hareketlerine aktif katılımında bulunan Lenin'in kız kardeşi Mariya İliçna Ulyanova getirilmiştir.¹⁷ Sosyalist Ekim Devrimi için Lenin'in "Pravda" gazetesinde çıkan makaleleri büyük önem taşımıştır. 1917 yılında Nisan ayından Ekim ayına kadar V. İ. Lenin 170 makale, konuşma ve yazı yayınlamıştır. Yazmış olduğu makaleler özellikle Sosyalist Ekim Devrimi'nin alt yapısını oluşturmuş, nasıl yapılacağını dile getirmiş ve bu noktada kamuoyu oluşturmuştur.

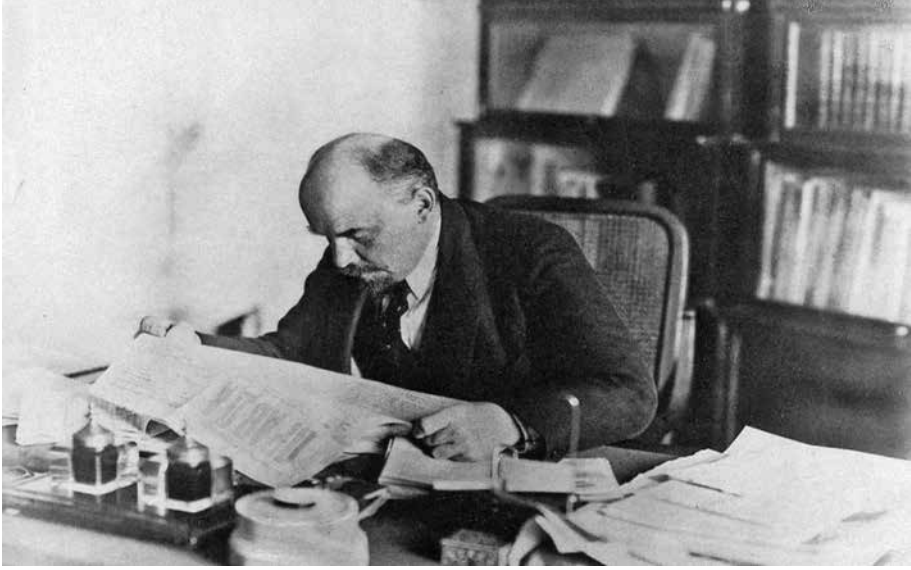
¹⁵ Маслов Андрей Сергеевич, Классы И Партии В Октябре 1917 Года Министерство Общего И Профессионального Образования РФ. Московский Институт Коммунального Хозяйства И Строительства. Гуманитарный Факультет, Москва, 2000, стр. 10.

¹⁶ Rus Sosyal-demokrat İşçi Partisi

¹⁷ Русская литература и фольклор, Правда, фундаментальная электронная библиотека, <http://feb-web.ru/feb/periodic/pp0-abc/pp2/pp2-2612.htm>, Erişim: 10.04.2014.

İlk çıktığı yıl olan 1912 yılında tirajı yaklaşık 40-60 bin arası iken Şubat Devriminden sonra tirajı 85-90 bine ulaşmıştır. Burada ilgi çekici olan bir nokta da, gazetenin kimi araştırmacılar tarafından Şubat Devrimi döneminde Almanya tarafından finanse edildiğinin ortaya sürülmüş olmasıdır. Bu dönemde kitle iletişim hayatına hâkim olan gazetelerin önemi anlaşılmış ve Ekim Devrimi'nden sonra Bolşevikler bu alanı kullanmak üzere çalışmalarına başlamışlardır. Bu nedenle 1917 Sosyalist Ekim Devrimi'nden hemen sonra 10 Kasım 1917'de yayınlanan "Basın Deklarasyonu" ile birlikte Sovyet Komünist ideolojisine göre basın hayatı başlamıştır.

Resim 1: V. İ. Lenin Pravda gazetesini okurken.

Bu dönemde 180'den fazla şehirde çeşitli yayınlar periyodik olarak basılmış, Moskova gazetelerinin yıllık tirajı 450 milyona ulaşmıştır. Petersburg'da ise 150 gazete ve 400'den fazla dergi çıkmıştır.¹⁸ Sayının bu kadar yüksek olması bu dönemde yazılı basının propaganda konusunda ne kadar etkili olduğunu göstermektedir. Üst kesim kendi tezlerini halka gazete ve dergilerle anlatmakta, ulaştırmaktadır. Gazetelerin tirajlarını sonraki dönemlerde de kaybetmemiş olmaları dikkate alınması gereken

¹⁸ Ворошилов Валентин Васильевич, Журналистика, Кнорус Медя, Москва, 2014, стр. 31.

bir durumdur. Özellikle *Pravda* gazetesi sonraki dönemlerde de halk üzerindeki etkisini sürdürmüştür. Daha sonraki dönemlerde SSCB’de Komünist Partisi’nin idari kısmındaki bütün bölüm müdürleri güne, *Pravda* gazetesinin makalelerini okuyarak başlayacaklardır.¹⁹

Pravda gazetesi 70 yıl sürecek olan bir devletin oluşum sürecine çok olumlu katkı sağlamıştır. Sosyalist İşçi hareketinin ideolojik fikirleri ve özellikle Marksizm, *Pravda* ile halk nazarında meşruiyet bularak genel kabule sebep olmuştur. *Pravda* gazetesi Lenin’in halka ulaşmasının bir yolu ve halkın ideolojik olarak eğitilmesinin bir vasıtası olmuştur.

4. 24 Ekim 1917 Tarihli *Pravda* Gazetesi

Gazetenin bu sayısı, tarihi olarak bir öneme sahip olmasının yanında, içerik olarak da Sosyalist İşçi Partisi’nin bir gün sonraki devrim için örgütlenmesini sağladığı için önemlidir. Bu nedenle içerisindeki bilgiler, Geçici Hükümet’e karşı yapılacak devrimin anahtar kelimeleriyle örülmüştür. 19 sayfadan oluşan gazetenin sayfalarındaki bilgilerin içerisinden yalnızca devrim için propaganda niteliği taşıyanlar seçilmiştir.

Birinci Sayfa

Gazetenin birinci sayfasının en üst bölümünde, gazetenin mensup bulunduğu ve yayın organı olma görevini üstlendiği parti olan ‘Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi’nin adı yazmaktadır. Hemen altında gazetenin her sayısında çıkan “*Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin*” sloganı bulunmaktadır. Bu slogan ile yapılacak olan işçi devriminin bölgesel ve yerel özellik taşımadığı, aynı zamanda dünyanın her yerindeki işçiler adına yapılmakta olduğu anlatılmaktadır. Bu sloganın altında ise “*RSDRP’nin Merkez Organı*” cümlesi bulunmaktadır. Bu cümle açıkça *Pravda* gazetesinin ‘Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi’nin yayın organı olduğunu kanıtlamaktadır.

Gazetenin başlığı altında devrimin neden, nasıl yapılacağını anlatan slogan cümlelerinden oluşan, halka hitap eden ve halkı devrime çağıran Stalin’in etkileyici bir yazısı bulunmaktadır.

“İşçilere, çiftçilere, askerlere ve bütün şehirli ve köylü yoksullara lazım olan ne? Bize sadece demokratik bir dünya vadederek bu soygun-

¹⁹ Зюганов Александр Алексеевич, Ильин Геннадий, Правда о вожде Алгоритм, Москва, 2005, стр. 3.

culuk savaşını bitirmek lazım! Bize, toprak üzerindeki haklardan vazgeçilip, bütün toprakları hiç bir koşul öne sürmeden Çiftçi Komitesine vermek lazım! Bize açlığı yok etmek, yıkımı önlemek ve üretim ve dağıtım üzerinde işçi kontrolünü koymak gerekli! Bize, bütün Rusya halkına kendi hayatlarını özgürce kurabilmeleri hakkını vermek gerek! Bütün bunları gerçekleştirebilmek için her şeyden önce Karnilov'un elinden iktidarı almak ve İşçi, asker ve çiftçi Milletvekillerinin Sovyeti'ne vermek gerek. Bunun için bizim ilk hedefimiz: Bütün İktidar Sovyetlere!"

Bu cümleler, yapılmakta olan devrimin 'Sosyalist İşçi Devrimi' olma özelliğini kanıtlar niteliktedir. Kullanılan "Biz" kelimesiyle Stalin halkın her kesimini temsil ettiğini ifade etmekte ve bütün Rus halkı adına konuşmaktadır. Birinci Dünya Savaşı'yla birlikte ortaya çıkan yoksulluk, açlık gibi halkın büyük sıkıntılar çektiği durumu anlatan kelimeler kullanılmakla 'halkın acısına ortağız ve paylaşıyoruz' mesajı verilmek istenmiştir. Şubat Devrimi'nde yapılan bir yanlışlık Stalin tarafından dile getirilmekte ve şöyle denmektedir:

"Şubat ayında Çar, işçiler ve askerler tarafından devrilmiştir. Ancak onlar (işçiler ve askerler) iktidarı ele geçirmek istememişlerdir. Yönetimdeki kötü çobanlar olan Menşevikler'le, askerler ve işçiler gönüllü olarak iktidarı ayrıcalıklı sınıf olan derebeylere ve kapitalistler olan Milukov, Lvov, Guçkov ve Konovalov'a bırakmışlardır.

Bu, kazananların ölümcül bir hatası olmuştur ki, bunun bedelini önde askerler ve arkada çiftçiler olmak üzere halk ödemektedir."

Stalin bu ifadesiyle; Şubat Devrimi'nin Sosyalizm için yeterli olmadığını anlatırken, buna karşı yeni bir devrim yapılması gerektiğinin altyapısını oluşturmaktadır. Çar'ın devrilmesinden sonra iktidara gelen kişilerin de halkın sıkıntısına çare olmak yerine onları daha da sıkıntıya sokarak, hayat şartlarını ağırlaştırdıklarını dile getirmekte ve iktidar sahiplerinin İngiliz ve Fransız bankacılarının temsilcileri olduklarını söylemektedir.

İkinci Sayfa

İkinci sayfada da Stalin'in slogan tarzındaki karşı devrimin gerekçelerini yazdığı yazısı devam etmektedir. Ancak sayfanın en başında "İşçiler ve Askerler! Gazeteniz Raboçiy Put'u yaygınlaştırınız. Okunan

sayıları köylere ve daha uzak yerlere gönderiniz!” yazısı bulunmakta ve gazetenin daha uzak yerlere ulaşmasını sağlamaya çalışmaktadır.

Stalin yazısının devamında, devrime başlamak gerektiğini ve bunun zamanının geldiğini şu şekilde ifade etmektedir:

“Bu hata artık düzeltilebilir. Geciktirme, devrimin bütün işlerini tehdit ettiği zaman, vakit gelmiştir. Şu anki derebeylerin ve kapitalistlerin yönetimi, işçilerin ve çiftçilerin yeni yönetimiyle yer değiştirmesi gerekmektedir.”

Burada Stalin halkı devrim yapmaya çağırmakta ve bunun zamanının geldiğini söylemektedir. Kurulacak yönetimin de işçilerden ve çiftçilerden oluşacağını ifade etmektedir. Buradan Sosyalist Devrim’in amacının alt ile üstün, yani çalışanlar ve yönetenlerin yer değiştirmesi olarak anlamak mümkündür.

Stalin, Şubat Devrimi’nin maksadına ulaşmadığını, yeni gelen yöneticilerin eskisini arattığını, bu nedenle Şubat Devrimi’ndeki amaçların şimdi hayata geçirilebileceğini anlatmaktadır. Bu amacını şu sözleriyle ifade etmektedir:

“Şubat Devrimi’nde yapılamayanlar, şimdi yapılmalıdır. Böyle ve sadece bu yolla barış, ekmek, özgürlük ve memleket yeniden fethedilmelidir.”

Stalin yazısında halkı hükümete karşı kışkırtan çok keskin ifadeler kullanmaktadır. Bir gün sonra yapılacak olan ekim Devrimi’ne tüm halkı çağırmaktadır. Halka, “İstemez miydiniz” ifadesiyle başlayan paragraflar içerisinde seslenerek onlara daha iyi bir yönetim sunacaklarını, şeffaf bir siyaset güdeceklerini, halkın sıkıntılarını ve problemlerini çözeceklerini, hükümetin içerisine yalnızca işçi ve çiftçilerden yöneticiler alacaklarını söylemektedir. Bu sebepten halkın aralarında seçecekleri delegelerini bir gün sonra 25 Ekim 1917’de yapılacak toplantıya ve Devrim hareketine çağırmaktadır.

İkinci sayfa, Stalin’in yukarıdaki yazısından sonra, V. İ. Lenin’in 20 Ekim’de yazmış olduğu bir yazıyla devam etmektedir. Lenin yazısında geçici hükümette bulunanların çiftçiler için yeni bir toprak reformu hazırladıklarını, çiftçilere karşılıksız olarak toprak kiraya verileceğini, ancak bunun hiç bir faydası olmayacağını anlatmaktadır.

Üçüncü Sayfa

Gazetenin sağ üst köşesinde kalın harflerle birinci sayfada olduğu gibi bir uyarı yapılmaktadır. Şöyle ki:

“Yoldaşların Dikkatine!

Mevcut durumdaki kararlarda destekleyenlerin, karşı olanların ve çekimser olanların oy sayılarını göstermek elzendir. Yoldaşlardan bu uyarıyı kaydetmelerini rica ediyoruz.”

Burada Lenin’in Rus Sosyal Demokrat İşçi Partisi temsilcilerine seslendiği görülmekte ve onlardan, partilerine kaç kişinin oy verdiğini, kaç kişinin vermediğini ve kaç kişinin çekimser kaldığını kendilerine iletmeleri gerektiğini söylemektedir.

Lenin’in, geçici hükümetin çıkardığı yasalarla çiftçileri kandırmak istemesini anlattığı yazısı devam etmekte, Başkan Maslov ve Menşeviklerin partisinin halkı kandırmaya çalıştığına vurgu yapmakta ve şöyle demektedir:

“Menşeviklerin partisi ise bununla yetinmeyerek, burjuvalarla (kapitalistlerle) ve derebeylerle koalisyona girerek (yani birlik veya anlaşma), yönetimde kapitalistlere ve toprak sahiplerine katılarak, derebeylerin toprak mülkiyetini kaldırmadan, onların topraklarının bir bölümünü geçici olarak kiraya verecekleri yeni bir proje hazırladılar!”

Konuşmaların sonunda genelde ünlem işareti olması bu konuşmaların slogan tarzında olduğunu, halkı harekete geçmeye çağırdığını göstermektedir. Lenin de Stalin’in yazısında bahsettiği gibi geçici hükümetin kapitalist ve derebeylerle ittifak kurarak halkı sömürmek istediğini yazmaktadır.

Yapılan yasalar eleştirilmekte ve yasaların halkı değil zenginleri, toprak sahiplerini kayırdığı iddia edilmektedir. Lenin bu düşüncesini şu şekilde dile getirmektedir:

“Bununla birlikte Menşeviklerin bakanlık projesi derebeylerin cebine giren kira bedelini muhafaza ederek çiftçilere sunulmaktadır.”

Dördüncü Sayfa

Her sayfada olduğu gibi sayfanın en üst köşesinde partililere seslenilmekte ve derhal parti fonuna para birikimi yapılması gerektiği bildirilmektedir:

“Yoldaşlar! Her yerde ve hızlı bir şekilde parti fonuna para birikimi yapınız. Burjuvaların altın ile hakikati yenmelerine müsaade etmeyiniz!”

Son olarak Lenin, partisinin geçici hükümetin ve yandaşları olan kapitalistlerin yanlış uygulamaları ve halkı kandırmalarına karşı çıktığını halka duyurmaktadır.

“Köylüler bilsin ki, sadece İşçi Partisi, sadece Bolşevikler dağ gibi durmaktadır. Ve sonuna kadar yoksul köylüler ve bütün işçiler için kapitalistlere, toprak ağalarına karşı çıkmaktadır!”

Dördüncü sayfanın devamında ise işçileri ayaklandıracak sloganlar içeren şiirler yer almaktadır. Şiirlerde Çar ve kapitalistler eleştirilmektedir.

Beşinci Sayfa

Beşinci sayfada ise, dördüncü sayfanın devamı olan ve yazarı belirtilmeyen²⁰ yazının devamı bulunmaktadır. Yazıda Geçici Hükümet’in sürekli yalan haberlerle ve Menşeviklerin de *Raboçoye Delo* (işçilerin işi) adlı gazetelerinde halkı manipüle ettikleri yazılmıştır. Devamında ise, alınan kuvvetli bir habere göre bir grup askerin Pedrograd şehrine hükümete karşı harekete geçtikleri ve buna karşılık hükümetin de asker yolladığını, bunların yolda karşılaştıklarını ancak hükümet askerlerinin kardeşlerine silah çekmeyerek teslim olduklarını bildirmektedir. Yine yazının alt kısmında halkın hissiyatını coşturacak şiirler yer almaktadır.

Altıncı Sayfa

Yazarı belirsiz yazı altıncı sayfada da devam etmektedir. Menşeviklerin ihanetleri dile getirilmekte, attıkları adımların kendi menfaatleri için olduğu ve menfaatlerine göre fikirleri sürekli değişmekte olduğu şu sözlerle bildirilmektedir:

²⁰ Yazının yazarının Lenin olması kuvvetle muhtemeldir.

“Bukalemunlar! Menfaatine göre derisini sürekli değiştiren bir hayvan yaşamaktadır – onun adı bukalemundur. Menfaatine göre bugün başka bir renk, yarın başka bir renge girmektedir. Bu hayvan bugün bize Menşevikleri hatırlatmaktadır.”

Lenin’e ait olduğu tahmin edilen yazıda Menşeviklerin geçici hükümetle ve kapitalistlerle menfaatleri noktasında iş birliği yaptıkları dile getirilmektedir. Devamında ise slogan tarzında şiirler bulunmaktadır.

Yedinci Sayfa

Yedinci sayfada Menşevikler suçlanmaya devam edilmektedir. Menşeviklerden hainlerin askerler ve işçiler içerisine sızarak ajanlık yaptıkları, bunların eğer durdurulmazsa savaşta işçi ve askerlerle beraber gibi gözükerek işçi ve askerleri sırtından vuracağı anlatılmaktadır.

“Yani devrime karşı askeri eylemler açılmıştır. Menşeviklerin safında olan halkın bedbaht korkakları ve hainleri devrimi korumak adına, pislikleriyle işçilerin ve askerlerin arasına karışmaktadır...”

Sekizinci Sayfa

Sekizinci sayfada yazar, geçici hükümetin askeri birliği ile Bolşeviklerin askeri birliklerinin çatışmalarından bahsederek, onların ne kadar haksız olduklarına okuyucuyu ikna etmeye çalışmaktadır.

“Petrograd garnizonu ve askeri birliği için bu ağır siyasi dersin izleri kalmıştır. Her bir asker “askeri emirler” adı altında yalnızca siyasi karşı devrim tedbirlerini uygulamaktadır. Ordudaki ileri ve geri birliklere olan güvensizlik iyice tırmanmıştır. Ve sadece orduya değil aynı zamanda Geçici Hükümete karşı da güvensizlik oluşmuştur.”

Bolşeviklere karşı yapılan askeri müdahalelerin aslında karşı devrim korkusuyla yapıldığı anlatılmaktadır. Bu askeri hareketlerin ordu içerisinde bölünmelere yol açtığı, askerinin birbirine ve devlete olan güveninin kalmadığı dile getirilerek, aslında karşı devrimin tam zamanının olduğu ifade edilmektedir. Sayfada geçici hükümetin askeri gücünün zayıfladığına, halkı ve devrim isteyenleri ikna etmeye dair sözler yer almaktadır.

Devamında yine dörtlükler yer almaktadır. Bu şiirler Çar taraftarlarını, kapitalistleri ve hain kabul edilen Menşevikleri kötölemektedir. Bir dörtlük şu şekildedir:

*“Çar taraftarlarının kalbi ölüyor
Kötülüğün korkusuyla bağılıyor
Protopopov acele et,
Bırak isyanın kanında boğulsun!”*

Burada Çar taraftarlarının isyanın korkusundan kalplerinin titrediği, dehşete düştükleri anlatılırken, isyanın yani devrimin de büyüklüğü anlatılmak istenmiştir.

Dokuzuncu Sayfa

“Yeni bir tehlike” başlığıyla halk ve askerlerin arasında Geçici Hükümetin karşı devrimcilerle anlaşma yapabileceği, Bolşeviklerin ise buna ılımlı baktıkları şeklinde kesinlikle doğru olmayan bir haberin yayılmaya çalışıldığı anlatılmaktadır. Geçici hükümetin bu taktikle “devrimci güçleri” pasifize ederek kendi konumunu güçlendirmek istediğini, onların amacının barış olmadığını anlatmaktadır. Şöyle ki:

“Petrograd’ı devrimci güçlerden temizleyerek “kan ve demir” ile kendi konumunu güçlendirmektedir.”

“Devrim Garantisi Gereklidir” başlıklı yazıyla devam eden sayfada Petrograd hükümetinin yeni bir askeri birlik oluşturduğu, aslında kendisine yeni bir merkez yaptığı, bunun ise askere, işçilere ve çiftçilere güvensizlikten kaynaklandığı dile getirilmektedir.

“Petrograd Hükümeti Askeri-Devrimci Komite daha doğrusu kendilerine bir merkez kurmaya karar vermiştir. Eğer askerlere, işçilere ve çiftçilere güvenen bir hükümetimiz olsaydı buna hiç gerek olmayacaktı. Fakat böyle bir hükümet yok. Hükümete biz henüz güvenmiyoruz.”

Bu sözlerle V. İ. Lenin, hükümeti halk nazarında yalancı ve güvensiz göstermeye çalışmakta, böylelikle halk ve askerler arasında ortaya çıkan, “hükümetle anlaşma” fikrini yıkmaya çalıştığını görmekteyiz. Hükümete karşı güvensizlik oluşturmaya çalışmak için Lenin, hükümetin attığı adımların arka yüzünün ne kadar haince olduğu fikrini uyardırmak istemektedir.

Yukarıdaki yazının devamında, devrimci mücadelede askeri gücün ileri kuvvetlerini askerler, geri kuvvetlerini ise işçi ve çiftçiler oluşturu-

duğu anlatılmaktadır. Petrograd Hükümeti ise bu kuvvetlerin arasına ajanlar göndererek kendilerine güven duymalarını, karşı devrimcilere ise güvensizlik beslemelerini istediği yazılmıştır. Bu nedenle Petrograd hükümeti bu kargaşanın sorumluları olarak Bolşevikleri, dolayısıyla karşı devrimci güçleri göstermekte olduğu anlatılırken, halk arasında uyanabilecek herhangi bir güvensizlik riskine karşı Lenin şunları yazmaktadır:

“Bize iftira atıyorlar. Bizi suçlayanlar kimler? Liderler ve burjuva uşakları. Burjuva ki, geri birliklere ihanet ettiği gibi, ileri birliklere de ihanet etmiştir. Halbuki açlıktan bitkin düşmüş ordu burjuvanın umurunda mı sanıyorsunuz? Hayır! Burjuva şunu istiyor “kazanana kadar savaş”. Burjuvalar ölüm cezasını tekrar uygulamaktadırlar. Burjuva gazeteleri hem ileri birlikleri, hem de geri birlikleri sürekli ısırmaktadırlar.”

Onuncu Sayfa

Petrograd hükümetini suçlayıcı yazı devam ederken, bu yazının içinde halka Petrograd garnizonunun da kendileriyle birlikte olduğu, kendilerine karşı savaşmayacakları anlatılmaktadır. Böylelikle Petrograd Hükümeti'nin yalnız kaldığı, askeri güçlerinin onları koruyamayacağı bildirilmektedir.

“Siperlerdeki Kardeşler! Petrograd Garnizonu sizinle birliktedir. Onların çoğu siperlerde aylar, yıllar geçiren iki-üç kez yaralanan yurtlarından sürülen insanlardan oluşmaktadır. Onlar kendi siper arkadaşlarını unutabilir mi?”

Buradan da anlaşılacağı üzere birlikte savaştıkları siper arkadaşlarının karşı devrim güçlerine karşı silah kullanmayacağına halkı ikna etmeye çalışılmaktadır. Onuncu sayfada bu yazı nihayet bulmaktadır, ancak ilgi çeken tarafı, yazının yazarı bölümünde V. İ. Lenin'in kendi adını yazmayarak “İşçi ve Asker” kelimelerini yazar adı olarak kullanmasıdır. Böylelikle yazının işçi ve askerler namına söylendiği bildirilmektedir.

On Birinci Sayfa

“İşçi Kadınların Konferansının Pratik Sorunları” başlıklı ve yazarı A. Kollontay olarak belirtilen yazıda; kadın çalışma oranlarından, ça-

lışma nedenlerinden ve kadınların maddi sıkıntılarından bahsedilmekte ve şöyle denilmektedir:

“Kadın işçiler arasında ortaya çıkan ajitasyon ve propaganda partimiz için her geçen gün daha önemli bir hal almaktadır. Erkeklerle eşit olarak kendisi için, ailesi için ekmek kazanan kadınların sayısı çok büyük rakamlara ulaşmıştır. Kadınların erkeklerden fazla olduğu birçok sanayi ve fabrika bulunmaktadır. Eski kayıtlara göre Rusya’da 8 milyon bağımsız çalışan kadın bulunurken, bugün bu sayı 12 milyondan az değildir.”

Böylelikle Bolşeviklerin partisi olan Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi halkın her kesimine ulaşarak, onların problemlerine çözüm getirme işini *Pravda* gazetesi üzerinden yapmaktadır. Özellikle I. Dünya Savaşı’ndan sonra ortaya çıkan açlık ve erkek kaybından dolayı ortaya çıkan işçi eksikliği, kadınlar ve çocuklar için büyük sıkıntılar meydana getirmiştir. Bu nedenle çalışan kadınların sayısı her geçen gün artmış ve kimi yerlerde bu sayı erkekleri geçmiştir. Sosyal Demokrat İşçi Partisi, işçilere seslenirken elbette işçi kesiminin içerisinde azımsanmayacak bir yer kaplayan kadınları unutamazdı ve unutmamıştır. Gazete vasıtasıyla onlara ulaşmaya çalışmıştır. Devamında bu gücün, yani kadın işçi gücünün ne kadar önemli olduğuna vurgu yaparak şöyle denmektedir:

“Eğer sayıca bu kadar çok kişiden oluşan bir ordu, iyi organize edilirse, emniyetli bir şekilde kapitalizme karşı savaşılabılır.”

Komünizmi övmek suretiyle kadınlara ilerde daha iyi bir hayat vaat edilmekte, kapitalizmin zorlukları ve onlara yaşattığı sıkıntılar anlatılarak kadınlar ideolojik olarak etkilemeye çalışılmaktadır. Örneğin kadınlara şöyle denmektedir:

“Şimdi ise, özellikle savaş yıllarında çok az değişime uğramış, işçilerin eşleri, kızları milyonlarca kadın daha iyi hayat ve iş şartları için fabrika sahipleriyle mücadele ederek kendileri çalışmak zorunda kalmışlardır. Hayat yoksul sınıftan kadınların, itaatkâr ezilen işçi savaşılarını doğurmasını talep etmektedir.”

Bu yazı aynı zamanda kadın işçiler konferansında alınan kararları da içermektedir. Alınan kararlarda kadınların Sosyal Demokrat İşçi

Partisinde daha çok aktif rol almaları gerektiğinden bahsedilmekte ve bunun için kadınları ikna etmek gerektiği yazılmaktadır. Şöyle deniyor:

“... ileriki zamanlarda propaganda ve ajitasyon amaçlı çalışmalar kadın işçiler arasında yoğunlaşmalıdır.”

Kadınların parti ideolojisini kabul etmesi ve parti içerisinde çalışması için bir grup tedbirler alınmıştır. Bu konferansta iş bölümü yapılarak bazı parti üyelerine kadınları ikna görevi ve bu iş için kurslar açma görevi verilmiştir.

On İkinci Sayfa

“Askeri Devrim Komitesinde, Petrograd Sovyetinde R. ve S.D.(Rus ve Sosyal-Demokrat), Petrograd Halkına, Petrogarat'taki işçilerin, askerlerin ve bütün vatandaşların bilgilerine” isimli yazıda ise yapılacak olan karşı devrimin kendiliğinden olmadığı ve ülkenin askeri birliklerinin bu işi desteklediği, adeta bu işin yasal olduğunu anlatılmaktadır.

“Karşı devrimin saldırısından korkup, devrim ve işgalin çıkarlarını düşünenler, bizler askeri birlik tarafından ve başkent'in çeşitli önemli noktaları tarafından görevlendirilmiş bulunmaktayız.”

Bu sözler ile Şubat Devrimi'ne karşı yapılacak olan Ekim Devrimi'nin kendiliğinden gelişmemiş olup askerler ve polisler tarafından da desteklendiği anlatılarak yapılacak devrime meşruiyet zemini hazırlanmaya çalışılmaktadır.

On Üçüncü Sayfa

“Petrograd Şehri Garnizonuna ve Çevresine” başlıklı yazıda, Petrograd'da başlayacak olan karşı devrim hareketlerine karşı Petrograd Askeri garnizonunun müdahale etmemesi için hükümetin garnizona karşı takındığı olumsuz tavrı anlatılarak Petrograd Askeri garnizonunu kendi taraflarına çekmeye çalışılmaktadır.

“Petrograd Askerlerine” başlıklı yazıda ise askerlere Petrograd Askeri Garnizonunun Geçici Hükümet'le yapmış oldukları anlaşmaların hiç bir geçerliliği olmadığı anlatılarak, bu garnizonu kendi saflarına katılmaya çağırılmaktadır.

On Dördüncü ve On Beşinci Sayfa

On dört ve on beşinci sayfalarda halkı Petrograd Geçici Hükümeti'ne karşı kışkırtan yazılar bulunmaktadır. Yazıda V. İ. Lenin, Geçici Hükümetin burjuvalarla birlikte hareket ettiğini ve maksatlarının halkı sömürmek, savaş çıkarmak ve yalnızca kendi iktidarlarını kurmak olduğunu, bunun karşısında duranların ise işkenceler gördüğünü anlatmaktadır.

“Burjuvalar proletaryayı durdurabilmek için infaz, idam, sosyalist basının önünü kesmek gibi, sınıf hükümranlığının bütün yıldırıcı araçlarını kullanmaktadırlar.”

Sayfa çeşitli sloganlarla devam etmektedir. Bu sloganlar kurulacak Sosyalist Devletin ideolojisini de yansıtmaktadır.

Kahrolsun kapitalist güçlerin gizli anlaşmaları!

Kahrolsun ilhak politikası, soygunculuk, küçük milletlere zulüm!

Kahrolsun halklar arasındaki savaş!

Kahrolsun savaşçı yoldaşlara atılan iftiralar!

Yaşasın halkların kardeşliği!

Yaşasın Sosyal Devrim!

Yaşasın 3'üncü Devrim Enternasyonalisi!”

On Altıncı Sayfa

V. İ. Lenin'in Baltık Denizi civarında yaptığı gizli bir toplantıya Amerika Sosyal Demokratları adına Albert Williams selam göndererek destek vermiştir. Bu selam Lenin için büyük önem taşımış, devrimden bir gün önce Lenin *Pravda* gazetesinde Williams'a ve bütün dünya işçilerine seslenerek şöyle demiştir:

“Donanmada

Amerikan Sosyal Demokratlar başkanı Albert William'ın Merkez Komitesi Baltık Donanması'na gönderdiği selamına cevaptır. Rus demokrasisi, Baltık donanması temsilcileri adına sıcak samimi selamlarını bütün işçilere, bütün okyanus ötesi ülkelere gönderiyor ve Amerika'daki kardeşlerimizden gelen selama yürekten teşekkür ediyor.

Bizlere, Baltık Denizi'nin soğuk dalgalarına, uçup gelen ilk kırlangıç Williams yoldaş, işte üç yıldan fazladır kana bulanmış enternasyonal bir ailenin evlatları.

Rus demokrasisi, Rus proletaryası bütün gücüyle son nefesine kadar herkesi Enternasyonal'in kızıl bayrağı altında toplamak için çalışacaktır. Devrim ilk başladığında, Rus demokrasisi asla politik bir devrim olarak kalmamıştır, bununla birlikte özgürlük için savaşan bütün hakikat savaşçılarının görevleri Sosyal Devrimi oluşturmak olmuştur. Rus işçileri ve donanmasının temsilcisi olan devrimin öncü birlikleri bu yüce fikrin gerçekleşmesi için savaşacaklardır ve ümit edecekler ki hisleri başka ülkelerde yankı ve yardım bulacaktır.

Rus Sosyal Devrimi'nin alevi, eminiz ki bütün dünyayı saracak ve bütün ülkelerin bütün işçilerinin kalplerinde yangın çıkaracak ve bütün dünyada başlayacak olan savaşta destek bulacaktır.

Rus demokrasisi devrime kadar Çarlığın ve Kapitalizmin zulmü altında yaşadığını, şimdi ise halkların özgürlüğü için savaşın işareti verileceği ve her şeyi anlatmak için Amerika'ya dahi özgürce gidilebileceği zamanı, Özgür donanma sabırsızlıkla beklemektedir.

Yaşasın Amerika Sosyal-Demokrasisi!

Yaşasın bütün ülkelerin işçileri!

Yaşasın enternasyonal!

Yaşasın bütün dünya!

Dördüncü Baltık Donanma Merkez Komitesi (M. P. S. K. B. F.)”

On Yedinci, On Sekizinci ve On Dokuzuncu Sayfa

Bu sayfalarda ise yapılacak mitinglerin, toplantıların yerleri ve zamanları bildirilmekte, halk katılımına çağrılmaktadır.

Tablo 1: 24 Ekim 1917 Tarihli Pravda gazetesinin içeriği.

1. Sayfa	Stalin'in halka devrimin neden yapılması gerektiğini anlatan ve devrimi halka sevdirmeye çalışan yazısı yer almaktadır.
2. Sayfa	Stalin'in devrime çağıran yazısı devam etmekte ve sonrasında ise Lenin'in Menşeviklerin toprak reformunu eleştirdiği yazısı yer almaktadır.
3. Sayfa	Lenin'in Menşeviklerin uygulamalarını eleştirdiği ve halkı Menşeviklerin halk düşmanı olduğuna inandırmaya çalıştığı yazı yer almaktadır.
4. Sayfa	Lenin'in parti üyelerine konuşması yer alırken, Çarlığı eleştiren bazı şiirler de bulunmaktadır.
5. Sayfa	Hükümet askerleri ile Bolşevik taraftarı olan askerlerin karşılaşmaları ve neticesi yazılmıştır.
6. Sayfa	Menşeviklerin kendi menfaatlerine göre politika ürettikleri anlatılmıştır.
7. Sayfa	Menşeviklerin, karşı devrim hareketi içerisine ajanlar yerleştirdiği yazılmıştır.
8. Sayfa	Bolşeviklere karşı yapılan askeri müdahaleler yer almaktadır.
9. Sayfa	Petrograd Hükümeti'nin konumunu güçlendirmeye çalıştığı yer almaktadır.
10. Sayfa	Petrograd Hükümeti'nin askeri güçlerinin karşı devrime taraf oldukları anlatılmıştır.
11. Sayfa	Bu sayfada kadınlara seslenilerek, onların sorunlarına çözümler aranmaktadır.
12. Sayfa	Karşı devrimin halkın her kesimi tarafından benimsendiği anlatılmıştır.
13. Sayfa	V.İ. Lenin, Petrograd Askeri Garnizonu'nu kendi saflarına çekmeye çalışmaktadır.
14 ve 15. Sayfalar	Mevcut hükümetin burjuvalarla işbirliği içerisinde olduğu anlatılmaktadır.
16. Sayfa	V. İ. Lenin'in Albert Williams'a seslenişi yer almaktadır.
17, 18 ve 19. Sayfalar	Bu sayfalarda ise yapılacak mitinglerin, toplantıların yerleri ve zamanları bildirilmekte, halk katılıma çağrılmaktadır.

5. Sonuç

Medya organlarının savaş dönemlerinde ne kadar etkili ve önemli roller üstlendikleri şüphe götürmez bir gerçektir. Bu noktada *Pravda* gazetesi, o zamanki adıyla *Raboçiy Put* (işçi yolu) gazetesi Rusya'da 1917 Şubat Devrimi'nde büyük görevler üstlendiği gibi, asıl görevini Şubat Devrimi'ne karşı yapılan Ekim Devriminde yerine getirmiştir. Lenin'in baş editörlüğünü yaptığı gazete halkın yönlendirilmesinde, bilinçlendirilmesinde ve devrime destek vermesinde başat rolü oynamıştır. Bu gazete adeta bir savaş aracı gibi kullanılarak Sosyalist Devrim'in temellerini oluşturmuştur. Bütün devrim propagandaları *Pravda* gazetesi üzerinden yürütülürken, Sosyalist toplantılara, mitinglere bu gazete üzerinden örgütlenerek gidilmiştir.

Gazetenin her bir kelimesi Sosyalist Devrim'i gerçekleştirmek üzere özenle Lenin tarafından seçilmiştir. Gazetede Lenin'in 170 kadar makalesi yayınlanmıştır. Sosyalist ekim Devrimi halk nazarındaki meşruiyetini bu gazetenin satırlarına borçludur. Bütün devrim Propagandaları ve ajitasyon eylemleri *Pravda* gazetesiyle yapılmıştır.

I. Dünya Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan açlık, yoksulluk, işsizlik ve ölümler, ayrıca Çar'ın ve daha sonraki Petrograd Geçici Hükümeti'nin konuyla ilgili umursamaz tavırları halk arasında büyük tepkilerin doğmasına neden olmuştur. Ancak bu tepkiler örgütlü bir şekle dönüşmemiştir. Nihayet V. İ. Lenin ve arkadaşları durumdan istifade ederek *Pravda* gazetesi üzerinden halkı örgütleme yoluna gitmişlerdir. Halka, halkın diliyle yani onların yoksulluklarını, işsizliklerini ve açlıklarını anladıklarını dile getirerek seslenmişlerdir. Bu ses, *Pravda* gazetesiyle halka ulaşmış ve halk arasında karşılık bulmuştur.

Pravda gazetesinde yapılan propaganda ve ajitasyon yalnızca halk ile sınırlı kalmayıp, aynı zamanda asker, işçi, çiftçi, kadınlar, erkekler ve siyasiler olarak toplumun bütün kesimlerine ulaşılmıştır. Her bir sınıfın sıkıntıları dikkatle analiz edilerek o sıkıntılara göre gazete üzerinden hislerini coşturacak ve devrime katılımı sağlayacak sloganlar içeren propaganda faaliyetleri yürütülmüştür.

Gazetenin bu devrim sayısında da açıkça görüldüğü gibi devrim propagandası yapılmaktadır. Gazete sayfalarında yer alan sloganlar, şiirler, geçici hükümete karşı insanların hislerini tahrik edici yazılar bunu desteklemektedir. Mevcut hükümet aleyhine yazılan yazılarda hükümetin halkı kandırdığı, yalnızca kendi menfaatini düşündüğü, bir sosyalist hareket ruhundan çok uzak olduğu, burjuvalar ile işbirliği içerisinde oldukları V. İ. Lenin ve arkadaşları tarafından anlatılmıştır. Bu yol ile yapılacak karşı devrim için kamuoyunda uygun zemin oluşturulmaya çalışılmıştır. Nitekim bunun olağan bir sonucu olarak, devrim esnasında halk Bolşeviklerin tarafında yer almıştır.

Bu sayı adeta Şubat ayından Ekim ayına kadar yayınlanan bütün sayıların özeti ve son noktası niteliğindedir. Gazetenin girişinde Stalin'in karşı devrimin yapılma gerekçelerini anlattığı yazıda, karşı devrimin bir zaruret haline geldiği algısı oluşturulmaya çalışılmıştır. Bir gazetenin iç ve dış politikada, halk arasında algı oluşturmada ne derece etkili olduğunun somut bir örneği *Pravda* gazetesinin bu son sayısıdır. Propaganda ve algı yönetimi konusunda Hitler'den geri kalmayan V. İ. Lenin bu gazeteyi adeta bir silah niteliğinde kullanmıştır.

Gazete içerisinde karşı devrim hareketi üyeleri, halkın her bir kesimi nazara alarak, onların yaşadıkları problemlere çözüm yolları üretmek suretiyle tarafına çekmeye çalışmışlardır. I. Dünya Savaşı neticesinde erkek nüfus azalmış, bu da kadın nüfusun daha etkin olmasına yol açmıştır. Gazetede bu durum dikkate alınarak, kadınlara seslenen ve onların problemlerine çözümler getiren yazılar yer almıştır.

Kritik zamanlarda kitle imha silahları mesabesinde rol oynayan kitle iletişim araçlarının bir örneği olan *Pravda* gazetesi bu son sayısıyla, bir yönetimin el değiştirmesinde hayati öneme sahip olduğunun bir göstergesidir.

КАЙНАКҶА

- Ворошилов, Валентин Васильевич. *Журналистика*, Кнорус Медя, Москва, 2014.
- Gül, Yavuz Ercan. "SSCB'de Televizyon Yayıncılığının Gelişimi" *Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi Uhive*, Ocak / Şubat / Mart - Kış Dönemi, 2 (2), 2014, s. 127-143.
- "Февральская Революция", 2014, <http://diletant.ru/articles/46465/> Erişim: 16.02.2015.
- Малюга, Виталий Владимирович. *Октябрьские События 1917 Г. В России, И Их Суцность, Оценка И Влияние На Развитие Политических Процессов В Мире*, Киевский Национальный Экономический Университет, Политическая История Специальность 6201/1, 1999.
- Маслов, Андрей Сергеевич. *Классы И Партии В Октябре 1917 Года Министерство Общего И Профессионального Образования РФ*, Московский Институт Коммунального Хозяйства И Строительства. Гуманитарный Факультет.
- "Радиовещание и телевидение" (2014) <http://www.welcome.kg/ru/kyrgyzstan/society/kiuyj/> Erişim: 05.04.2014.
- Рудольф, Зульцман. *Пропаганда Как Оружие В Войне*, Полигон, Москва, 1956.
- Зюганов, Александр, Алексеевич Ильин Геннадий. *Правда о вожде Алгоритм*, Москва, 2005.
- Орлов, А.С. Георгиев, В.А. Георгиева, Н.Г. Сивохина, Т.Д. *История России*, Московский Государственный Университет Им. М.В. Ломоносова Издание Третье, Переработанное И Дополненное, Москва, 2006.
- Западова, Александр Васильевич. *История русской журналистики XVIII-XIX веков*, Высшая школа, Москва, 1973.
- Ленин, Владимир Илич. *Полное Собрание Сочинений Изд. 5, т. 25*, Издательство Политической Литературы, Москва, 1969.
- Рабочий Путь 1917, 24-ого Октября №44 Вторник.

“Русская Литература И Фольклор”, Правда, Фундаментальная Электронная Библиотека, <http://feb-web.ru/feb/periodic/pp0-abc/pp2/pp2-2612.htm> Erişim: 10.04.2014.

Sadıkov, Ramin. “şubat Devriminden Sonra Rusya’da İktidar Mücadelesi: Ekim Devrimi’ne Giden Yol” *Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Tarih Bölümü Tarih Araştırmaları Dergisi* Cilt: 29 Sayı:48, 2010, s. 101-108.